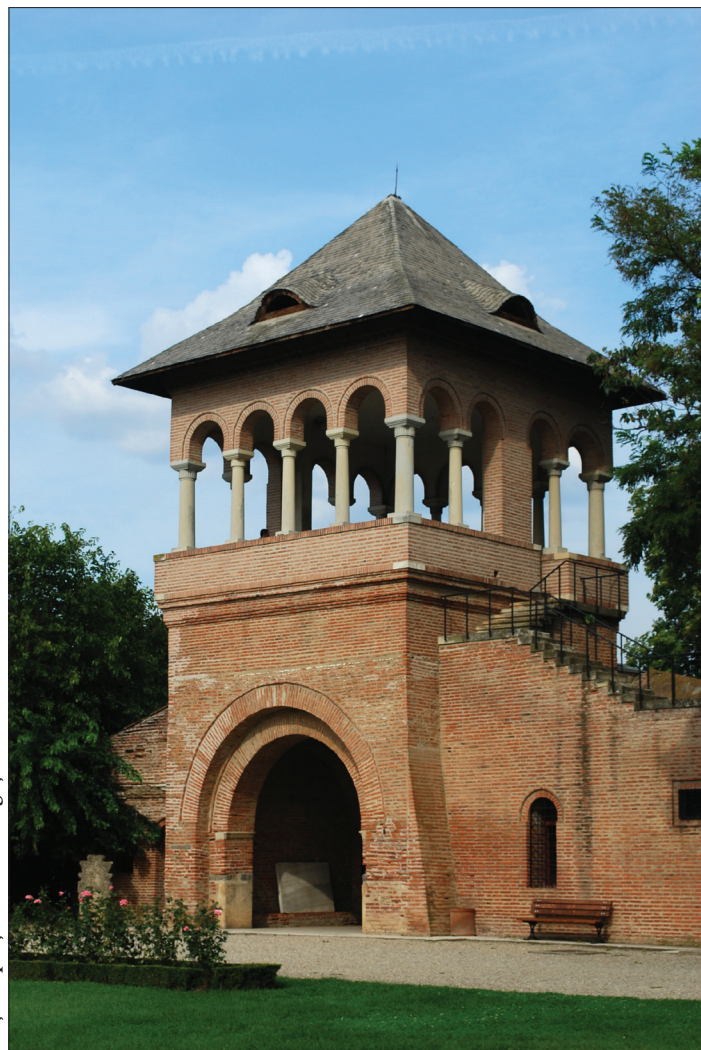

Poezie

Andrei Codrescu
Nicoleta Crăiete
Stefan Larkin
Adrian Sângeorzan

Eseu

Oana Băluică
Mihai Ene
Mihai Firiță
Rodica Grigore
George Sorescu
Ioan Lascu
Dodo Niță
Lucian Rogneanu
Gabriela Rusu-Păsărin
Ștefan Vlăduțescu
Constantin Zărnescu

Proză

Carmen Firan

Florea
FIRAN

Anton Bibescu

Dramaturg și traducător, Anton Bibescu este cunoscut mai ales pentru activitatea sa îndelungată în diplomația română din perioada interbelică cu reprezentanțe la Paris, Londra, Washington, Madrid. Născut în 19 iulie 1878 la Paris, Anton Bibescu provine dintr-o veche familie de boieri români.

Tatăl său, Alexandru Bibescu (1842-1911), era fiul mezin al domnitorului Gheorghe Bibescu, poet, filolog și bibliofil pasionat cu o colecție impresionantă de cărți rare, și al Zoei Mavrocordat, fiica adoptivă a lui Grigore Brâncoveanu, moștenitoarea palatului acestuia, construit de Constantin Brâncoveanu în 1702. Din 1911 palatul a fost cumpărat de George-Valentin Bibescu, care l-a oferit drept cadou de nuntă prințesei Martha Lahovary, devenită soția sa. Martha Bibescu l-a renovat și abia în 1927 a fost inaugurat. În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial palatul a devenit loc de întâlnire al diplomaților aliați. În prezent Palatul de la Mogoșoaia adăpostește Muzeul de Artă Brâncovenească, obiectiv turistic frecvent vizitat.

Mama sa, principesa Elena Bibescu, era fiica lui Manolache Kostaki Epureanu, om politic, fost prim-ministru în două rânduri, în Principatele Române și în timpul României Mari. Era apropiată reginei-poetă Carmen Sylva, frecvent invitată la palat, participa adesea la ședințele de spiritism organizate la Castelul Peleş. Se afla printre cei surghiuniți de Carol I, în scandalul legăturii dintre prințul moștenitor Ferdinand și Elena Văcărescu, fiind bănuită că ar fi contribuit la intrigile ce-l vizau pe principele moștenitor.

Anton Bibescu și-a petrecut copilăria și adolescența în casa mamei sale din Paris, pianistă celebră care a studiat cu Anton Rubinstein la Viena. A concertat la București și Paris alături de George Enescu, care o numea „vicemama” și îi datora lansarea sa în lumea muzicală pariziană. „Mulțumită admirabilei ființe superioare care a fost principesa Helene Bibescu... mi-a fost cântată *Poema română*.” Era perioada când George Enescu debuta la Paris, în 1898, în cadrul Concertelor Colonne cu suita *Poema română*.

Continuare în p. 3

Dumitru Radu Popescu – <i>Două vorbe despre scriitorul Radu Ciuceanu</i>	p. 4
Gabriel Coșoveanu – <i>De vină sunt fotonii</i>	p. 5
Adrian Cioroianu – <i>Amintiri cu intelectualul de elită Neagu Djuvara</i>	p. 6
Constantin Cubleşan – <i>Senzaționalul ca istorie?</i>	p. 9
Dumitru Radu Popa – <i>Catedrala Notre Dame în ruină?</i>	p. 13
Ion Parhon – <i>Pe urmele „nefericitei Erendira”</i>	p. 21

*Purgatoriul
lui Dalí
în Guatemala*

p. 24

Din cauza stresului,
de Marin Sorescu

Sumar

- Florea Firan – Anton Bibescu / pp. 1,3
 Andrei Codrescu – Poeme / p. 2
 Dumitru Radu Popescu – Două vorbe
 despre scriitorul Radu Ciuceanu / pp. 4-5
 Gabriel Coșoveanu – De vină
 sunt fotonii / p. 5
 Adrian Cioroianu – Amintiri cu intelectualul
 de elită Neagu Djuvara / pp. 6-7
 Ioan Lascu – RENAUDOT 2017 / p. 8
 Constantin Cubleşan – Senzaționalul
 ca istorie? / p. 9
 Mihai Ene – George Orwell și socialismul
 democratic / p. 10
 George Sorescu – Marin Sorescu în
 postume / p. 11
 Red. – Cărți noi apărute la Scriul
 Românesc / p. 11
 Oana Băluică – Inegalitatea
 are un preț / p. 12
 Fl. Firan – Andrei Codrescu la Fundația
 Dia Art / p. 12
 Dumitru Radu Popa – Catedrala Notre
 Dame în ruină? / p. 13
 Adrian Sângeorzan – Păsări colorate
 aiurea (Poem) / p. 14
 Nicoleta Crăete – Poezii / p. 16
 Stefan Larkin – Gol (Poem) / p. 16
 Ștefan Vlăduțescu – Un remarcabil volum
 de istorie a eminescologiei / p. 17
 Gabriela Rusu Păsărin – „Cuvinte din Paris”
 sau despre lectura asociativă / p. 18
 Rodica Grigore – Exil, istorie,
 memorie / p. 19
 Constantin Zărnescu – Călătoriile
 scriitorului Adrian Țion / p. 20
 Red. – Cărți primite la redacție / p. 20
 Ion Parhon – Pe urmele „nefericitei
 Erendira” / p. 21
 Mihai Fircă – Când confesiunile lirice
 devin o literatură fără vârstă / p. 21
 Dodo Niță – Copilăria lui Jean
 d'Ormesson / p. 22
 Red. – Okeanos / p. 22
 Lucian-Florin Rogneanu – Proporțiile
 corpului uman în artă / p. 23
 Carmen Firan – Purgatoriul lui Dalí în
 Guatemala / pp. 24, 15

Abonamente

la Scriul Românesc

Abonați-vă la revista „Scriul Românesc” și veți avea un prieten apropiat. Abonamentele se fac prin rețeaua proprie și Poșta Română, se pot achita și la sediul revistei sau în contul: RO 03BRDE170SV21564261700, Agenția Mihai Viteazul, Craiova.
 Costul unui abonament anual cu taxe incluse este de 80 lei. Pentru abonatii din străinătate este de 140 \$ sau de 125 €. Informații primiți la tel.: 0722.75.39.22; Fax. 0251.413.763

Andrei
CODRESCU

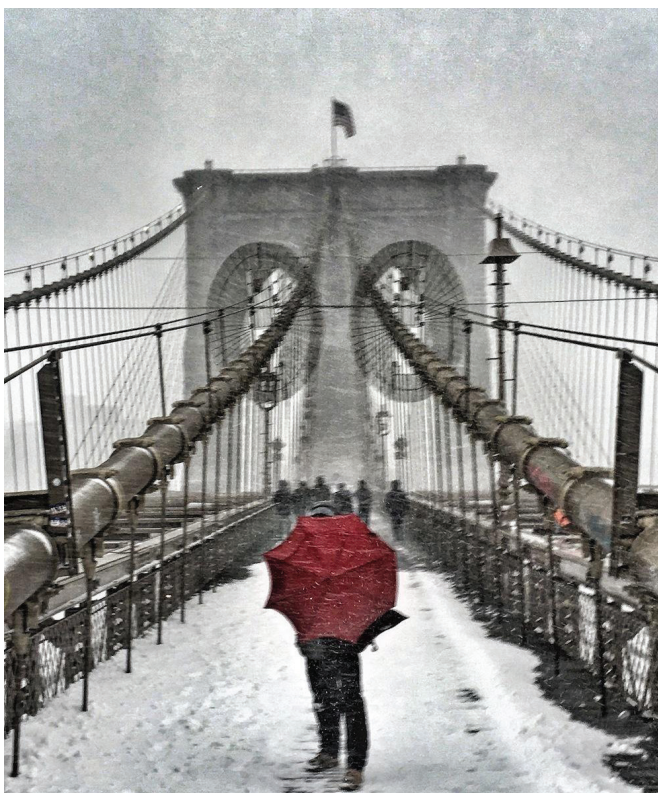
Poeme

Aici e locul Brigham Young a zis

Unde să se mai ducă omul care vrea să fugă?
 S-a micșorat pământul ca o glugă.
 Cărțile-s ciudate: prima trasă din pachetul nou deschis
 e un șarpe sau un șiret dintr-un pantof-pom.
 A doua mie mi-e cunoscută: spânzuratul de jos în sus
 cum l-ar vedea o târătoare.
 A treia e o scară pe care se suie anevoios un puști fără palton.
 Ninge și începutul lumii nu-i departe.
 Ajungem la un turn în altă carte.
 Turnul lui Babel cu ferestrele sparte.
 Un cor de lăstuni trece peste fragmentele limbilor plutind
 ca o cenușă în aerul rupt de-o bombă nevăzută.
 Nu-i nici loc nici limbă întregită să-l descrie.
 În vechile povești este numit numai Departe.

Seară în Ianuarie 2018

Se înserează în New York devreme
 ca-n nopțile medievale ale lui Villon.
 A apărut un pod subțirel de gheață între epocile noastre.
 Istoria e lăcustă trezită din somn fiecare jumătate de secol.
 S-a trezit. Eram așa de deștepți și iscușiți
 cu magia noastră de iluzii uitasem zumzetul
 acela oribil de insectă qvasi-milenară.
 Timpul a devenit un clește. Din fericire ninge peste toți.
 Poeții se revăd prin fulgi.
 Timpul nu poezia ațipește.

Brooklyn Bridge – New York City

Scriul Românesc Revistă de cultură

Fondată la Craiova, în 1927,
 de către criticul D. Tomescu.
 Serie nouă, din 2003,
 întemeiată de Florea Firan

Editată de: Fundația – Revista
 Scriul Românesc

ISSN 1583-9125

Revista este înregistrată la OSIM
 cu nr. 86155 din 11.04.2007

Membră A.R.I.E.L.

Redacția

Director:

FLOREA FIRAN

Secretar general de redacție:

GABRIEL COȘOVEANU

Colegiul redacțional:

ADRIAN CIOROIANU
 ANDREI CODRESCU
 EUGEN NEGRICI
 NICOLAE PANEA
 DUMITRU RADU POPA
 DUMITRU RADU POPESCU
 MONICA SPIRIDON
 EMILIAN ȘTEFĂRȚĂ

Redactori:

MIHAI ENE
 DAN IONESCU
 ALEXANDRU OPRESCU
 ION PARHON
 LUCIAN-FLORIN ROGNEANU

Redactori asociați:

FLORENTINA ANGHEL
 OANA BĂLUICĂ
 MIHAI DUȚESCU
 RĂZVAN HOTĂRANU
 GABRIELA RUSU-PĂSĂRIN

Corectură:

CLAUDIA MILOICOVICI

Tehnoredactare computerizată:

GEORGIANA OPRESCU

Redacția și Administrația: Craiova,

Str. Constantin Brâncuși nr. 24

Tel./Fax: 0722753922; 0251/413.763

E-mail: scriulromanesc@yahoo.com

Web: www.revistascriulromanesc.ro

Cont: RO03BRDE170SV21564261700

BRDE Agenția Mihai Viteazul, Craiova

Abonamentele se pot face la sediul
 redacției, adresa: Constantin Brâncuși,
 nr. 24, Craiova, județul Dolj
 sau scriulromanesc@yahoo.com.

Responsabilitatea opiniilor exprimate
 aparține integral autorilor.
 Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul: Tipografia PRINTEX Craiova,
 str. Electroputere, nr. 21, tel. 0251 580431

Continuare din p. 1

Anton Bibescu

Astfel, încă de tânăr, Anton Bibescu a avut privilegiul de a cunoaște și de a asculta în saloanele mamei sale mari compozitori precum Franz Liszt, Claude Debussy, Richard Wagner sau poeți francezi, între care Anatole France. De asemenea participa cu plăcere la viața mondenă din saloanele unde „se făcea și se desfăcea politica lumii”, ceea ce avea să-i folosească în activitatea diplomatică de mai târziu.

Cu Marcel Proust a copilărit, locuind pe aceeași stradă dintr-un cartier al Parisului. Mai târziu a publicat *Lettres de Marcel Proust à Bibesco*. Cumnata sa, Martha Bibescu, căsătorită cu fratele său, George-Valentin, a publicat romanul *Au bal avec Marcel Proust* (1928).

Împreună cu fratele său Emanuel, cu Marcel Proust și Bertrand de Salignac-Fenelon formează o societate secretă, ceva asemănător cu masoneria, cu un limbaj codificat – Marcel Proust era Lecram, Emanuel Bibesco devenise Ocsebib, Bertrand de Salignac-Fenelon era Nonelef, iar Anton Bibesco era Telephas. La o reuniune organizată la Paris în 1905, de către frații Anton și Emanuel Bibescu, are loc prima întâlnire dintre Martha Bibescu și Marcel Proust, apoi cea din 1911, la balul „Intrasingent”, urmată de altele evocate în cunoscutul roman epistolar, eseistic și autobiografic *Au bal avec Marcel Proust*, care ajunge într-un an la șapte ediții și este considerat cea mai importantă scriere a autoarei prin care recompune un portret literar semnificativ al unuia dintre cei mai importanți scriitori ai secolului XX.

În Oltenia, la Corcova, județul Mehedinți, nu departe de Turnu Severin, Anton Bibescu avea o moșie de peste două sute de hectare de viță de vie nobilă, care a devenit locul său preferat, dar și de către Martha Bibescu, pentru petrecerea vacanțelor. Întrebat odată de contele Herbert Asquith, viitorul său socru, ce avere are, i-ar fi răspuns: „Ca să vă faceți o idee, Orient Express-ului îi trebuie o zi să treacă prin mine”. În acest loc și-a găsit inspirația și Mihail Sebastian care avea în acea perioadă domiciliu forțat, dar unde a scris și cunoscuta sa piesă de teatru *Steaua fără nume*, intitulată inițial *Ursa Mare*.

Corcova era îndrăgită și de Marcel Proust care, când Anton Bibescu se afla la moșie, îi scria cu nostalgie: „Nume dragi, ca acela de Corcova, îmi erau atât de familiare și de apropiate ca Senlis și de o mie de ori mai dragi decât Bonnelles, și tremuram întruna să nu le văd în vreun comunicat și mă învinuiam că nu cunosc îndeajuns și altele pe care trebuie să le voi îndrăgi și care sunt, poate, cunoscute prin amintiri de-ale lui Emanuel, de-ale prințesei Bibescu. Cât de mult îmi sunteți în inimă în clipele acestea!”. La proprietatea de la Corcova Anton Bibescu primea oaspeți de seamă, oameni politici, artiști și scriitori, printre care și pe Mihail Sebastian, care îl menționează în

Jurnal 1935–1944 (publicat în 1966).

În 1945, înainte de a părăsi definitiv țara, cu prilejul morții lui Mihail Sebastian, Anton Bibescu scrie câteva *Amintiri* pe care le publică în revista „Provincia” din Turnu Severin: „Sebastian era dintre prietenii aceia care știau să-și împărtășească durerile, dar și bucuriile, făcându-le astfel mai adevărate. Sebastian nu mai este. Elizabeth, prezentă pentru mine, e totuși absentă. Corcova mea iubită e pe cale să dispară și eu plec. N-am făcut rău să-mi comand sicriul”.

Anton Bibescu trece și prin momente dramatice: mama, fratele și soția se sting din viață în jurul vârstei de 40-50 de ani. Fratele său Emanuel se sinucide prin spânzurare; soția îi moare la numai 48 de ani de pneumonie, fiind înmormântată în cavoul familiei Bibescu din grădinile palatului de la Mogoșoaia, datorit de George-Valentin Bibescu soției sale, Martha, pe care Anton o ajutase să se întoarcă în Franța după exil.

Anton Bibescu, fiica sa Priscilla și mama Margot

În 1948 conacul și moșia au fost naționalizate, la fel și bisericuța ridicată în 1785 și adusă pe moșie, în 1910.

Cu timpul, Anton Bibescu a devenit parte din aristocrația franceză spre care aspira și Marcel Proust care îi datorează în mare măsură publicarea operei sale. Într-o scrisoare, acesta mărturisea: „Numai Antoaine mă înțelege.”; „Antoaine e cel mai deștept dintre francezi”, considerându-l „șarman” și singurul său confident. C. D. Zeletin susține că frații Anton și Emanuel Bibescu au avut un rol important în geneza romanului *În căutarea timpului pierdut* de Marcel Proust.

De tânăr, Anton Bibescu intră în diplomatie, mai întâi ca secretar al Legației Române din Paris (1904), apoi al Legației Române din Londra (1911). Atunci a cunoscut-o pe Lady Elizabeth Aquith, care i-a devenit soție. Continuă cariera diplomatică în SUA (1920–1926), ca ministru plenipotențiar, apoi în aceeași funcție la Madrid.

Când deja era afirmat și cunoscut în diplomatie, Anton Bibescu a reușit să-l determine pe Marcel Proust să intervină pe lângă

redacțiile marilor cotidiane europene în favoarea unei imagini bune despre România. În corespondența dintre cei doi, Proust îi pune întrebarea: „Va ști vreodată țara dumitale ce ai făcut pentru ea?”

Anton Bibescu nu avea o relație bună cu Nicolae Titulescu, pe care îl acuza de afinitățile pro-ruse. La rândul său, Titulescu încerca prin toate mijloacele să obstrucționeze încercările lui Bibescu de a crea legături diplomatice între România, Marea Britanie și Statele Unite.

În 1919 Anton Bibescu se căsătorește cu Elizabeth Asquith, fiica lordului de Oxford, fost prim-ministru al Angliei în timpul Primului Război Mondial, femeie frumoasă, „scriitoare la modă”, comparată uneori cu Virginia Woolf. Ceremonia, care a avut loc la Catedrala St. Margaret's Westminster din Londra, a fost considerată cel mai important eveniment social londonez din acel an, cu participarea unor personalități din lumea politică, socială și culturală a Angliei, printre care Regina Maria a Marii Britanii și scriitorul George Bernard Shaw. Ulterior Prințul declara că prin această căsătorie încerca să contribuie la consolidarea Principatului valah prin alianțe occidentale.

Opera lui Anton Bibescu este relativ restrânsă, fiind constituită în special din comedii de salon jucate pe scene pariziene, dar și de către Teatrul Național din București cu distribuții de primă mărime: Elvira Godeanu, Ion Manolescu, Gheorghe Storin. De fiecare dată când termina o piesă, Anton Bibescu i-o dădea lui Marcel Proust s-o citească așteptând cu înfrigurare verdictul acestuia. Piese sale – *Le Jaloux* (1904), *Laquelle* (1930), *Quator* (1930), *Mon héritier* (1931), *Redemming Bessarabia* (New York) în care pledează pentru drepturile românilor asupra acestui teritoriu, au fost jucate la București și pe marile scene occidentale – Paris, Londra, New York. Una dintre piesele sale tradusă în limba engleză, *Ladies All*, a avut 140 de reprezentații la teatrul Moresco pe Broadway. Traduce în franceză din scriitorii englezi John Galsworthy, *Le domaine* (Paris, 1922) și Noël Coward, *Week End* (Paris, 1928).

Anton Bibescu a încetat din viață la Paris, în 1951. ■

**Dumitru Radu
POPESCU**

Două vorbe despre scriitorul Radu Ciuceanu

Istoria rămâne ca o umbră pentru textierii cu doctorate la buzunar, ca o umbră pe care aceștia o boiesc după cum bate vântul, făcând, până la urmă, din istorie, o moară de vânturi! Dar iată că există oameni care nu și-au pierdut amintirile, și nici nu și le-au precupețit cu boierii politici; ei vin și trag umbra hodorogită de pe istorie – și fac să pătrundă lumina peste aceste neguri ce i-au obligat să-și vadă zilele înghesuite între cele două ieșiri din inima patriei, una spre durere și alta spre Statuia libertății, pe care stăteau surăzătorii scânteietorii patriei, ce vedeau până și la Tudor Arghezi cum putrezește poezia, fără să observe, măcar, că sub stindardul de marmură al Libertății creștea un cimitir în care cei morți de tineri se amestecau cu morții plecați la o vârstă mai înaintată de pe pământ, simțind, împreună, greutatea rușinoasă a statuii ce-și difuza vânturile în vânt!

În cărțile pe care le-a tipărit, și în piesa ce pune în pagini excelente, cu unele personaje care au patronat tragedia de la Pitești – piesă pe care câțiva directori de teatre, actori revoluționari de cauciuc, n-au băgat-o în repertoriile producțiilor lor cu balerizde, iar unul dintre ei i-a cerut o sumă, da, da, da! – ca s-o monteze! – în aceste cronici ale timpului trăit – nu ale unui trecut ficțional! – Radu Ciuceanu se dovedește a fi și un scriitor adevărat! Tălmăcirea tragediei cotidiene este legată de pulsația unui viitor plin de speranță!

Oare, acum, Radu Ciuceanu este încântat de acest viitor așteptat?!... Nu prea vreau să intru în amănunte!... Totuși... Parcă multe idei din vechime s-au stins, ca să nu spunem că au murit cu desăvârșire! România este împrăștiată peste mări și țări! Românii au ajuns nu doar să spele vase și să culeagă căpșunici, iar românele să!... Hm! Nu, aproape că nu există țară în care danubiano-ponticii să nu fie victimele unor atacuri teroriste – un semn sigur al prezenței lor în noua geografie a doamnei Merkel! La Londra, Paris, în Italia!... Apoi: câți români sunt prezenți în Italia, unde a doua limbă oficială este româna?!... Nici măcar un singur oraș din România nu are un număr egal de locuitori... cu câți români trăiesc la Roma! De insule... nu mai vorbesc, acolo românii barosani joacă table pe plajă și-și regalează pereții vilelor cu tablouri scumpe! Din păcate – ca să vezi și să nu crezi! – în localitățile atinse de turbarea uraganelor americane, două viloace aparținând unor corectici politici din București au fost cam belite!... De unde se vede că avem capacități intelectuale ce nu se mulțumesc să trăiască în istoria carpato-dunăreană!... Ei, da!... Mai ales actele ne arată cum în cele două catastrofe

petrecute într-o singură lună pe Valea Jiului, unul dintre cei morți avea pe lună un salariu de 20 de milioane, iar altul avea 18! S-au dus oamenii într-un al univers, mai uman! Miorița, Miorița! Salariile acestea, da!... Sunt ceva, totuși, față de marile capacități naționale care intră în pensie cu câte milioane?!... Și la câți ani? Aud?... Teroarea istoriei, pentru aceștia, este cumplită: le dă dreptul să se angajeze din nou, cu salariile de câteva ori mai mari, pe lună, decât salariile îngemănate ale celor doi mineri decedați! În „Miorița” moartea era luminată ca o nuntă în ceruri, cosmică! Într-un sat din Gorj, cu aprobarea guvernului Ciolos și a Mitropoliei Olteniei, morții din cimitir sunt obligați să... migreze într-un alt cimitir... Această exilare a morților, intens gonflată de

primarii democrați ai acelor plaiuri gorjene, arată patriotismul arrogant al bălucilor și bălucirilor lor politice!... Bre, gorjeni, ferțiți-vă de impactul mecanizării carboavelor cu care vă umpleți buzunarele, în acest prezent accelerat, sub cerul vostru gol!

Căci mâine, cu siguranță, Radu Ciuceanu nu vă va uita în scrierile domniei sale despre ziua de azi!

Trebuie subliniat faptul că în zarca de la Gherla, precum

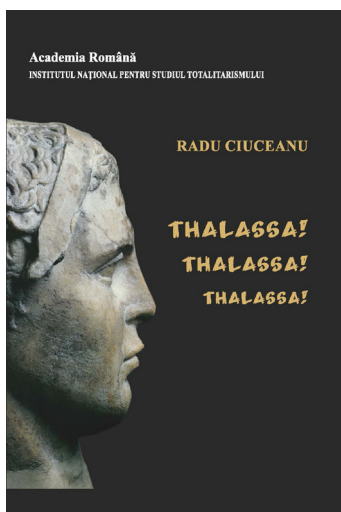
și în alte asemenea carcere ale trupului și ale timpului, Dumnezeu nu era considerat un bătrân căzut din lună, neștiutor de ce se-ntâmplă pe pământ, dar nimănui nu-i trecea prin cap să nege realitatea morții! Oamenii rămăneau oameni în împărăția numită zarcă, nu se gândeau să renunțe la familie, la o posibilă iubire, dar asta nu însemna nici că – Doamne ferește – legile strâmbe ale zilei îi îndemnau să fie indiferenți față de legile cele sfinte, ale credinței, sau să fie indiferenți față de propriul lor trup, supus unor degradări somatice, fiziologice... Nu se considerau nici un fel de îngeri căzuți din cer, ajunși incapabili să îndrepte mersul lumii... Cum în mai toate țările fudule din Europa, Primul Război Mondial, și al Doilea Război Mondial, dovediseră nu o singură dată, sau doar într-un singur stat, că față de aproape toate formele de existență ale oamenilor, crima ideologiilor și a setei de puteri economice devenise o religie de stat!... Deși, pentru majoritatea popoarelor Dumnezeu rămâne Dumnezeu iubirii și al sufletelor!... Asta nu înseamnă că urmașii

lui Cain s-au pocăit, ori au ieșit la pensie! Dar, culmea, în climatul restrictiv dintr-o zarcă, sau din alta, alchimia stărilor lăuntrice nu devenea o regină a incomunicabilului! Iar oamenii voiau să dispară din propriile lor biografii! Nu! Ei au reușit să treacă dincolo de timp!

Da! Consistența amintirilor le întărește puterile! Se spovedesc unii altora, ca într-o biserică, fără să-i disprețuiască fundamental pe inșii în uniforme, ce nu suferau nici ca... cât că nu credeau în nimic!... Și nici măcar în propria lor leafă! Sigur, excepțiile rămăneau excepții: existau destui nefericiți care se bucurau că nu vor fi niciodată în zeghe!...

Cartea profesorului – scriitorului Radu Ciuceanu, despre tragedia atâtor ani petrecuți prin închisorile devenite celebre în România, cuprinde, până la ultima ei filă, istoria țării noastre din prima jumătate a secolului XX. O să întâlnim pagini fulminante despre răscoala țărănilor din 1907, despre cele două războaie mondiale, despre casa regală, despre partidele politice perindate la putere, despre asasinarea atâtor conducători politici, despre soarta unor mari intelectuali băgați la zarcă, despre – ca să găsim un final acestei fraze! – istoria și geografia României din acest veac, știut fiind că nu de puține ori, dacă nu întotdeauna, istoria și geografia sunt nu doar înfrățite, ci îngemănate... N-ar fi ceva nou, atâta vreme cât putem spune că și imperiile și istoriile de altădată erau pe roți: azi, imperiul Roman, să zicem, cuprindea și Dacia, pe lângă alte întinse teritorii aflate departe de Roma, iar mâine, când roțile imperiale intrau în putrefacție... Se știe ce se-ntâmplă!... Așa s-a întâmplat mai în – să le zicem! – epocile trecute cu Germania, cu!... Marile imperii – ca să vezi! – nu s-au născut printre sfinți, și nici chiar printre zei! Așa că Radu Ciuceanu, colindând ani de zile pe ruta Pitești-Gherla-Aiud-București etc.! – și stând de vorbă cu o mulțime de zarcagii! – a descifrat, în hrăpărețul timp al pușcăriilor – și al tragicului exil în interiorul țării sale! – care era fața reală a timpului și a patriei... Găsim în volumul semnat de scriitorul Radu Ciuceanu, repet, adevăruri inedite despre regii României, despre miniștrii planificați să fie asasinați, despre Nicolae Iorga, Cioran, Vladimir Streinu... Nu este trecută cu vederea nici struțocămia unor politicieni, nici cuvintele convenționale, care au făcut, uneori, ca teroarea istoriei să nu fie o vorbă în vânt, ci să aibă un rezultat pozitiv!...

Animalizarea omului de către om, cameleonizarea politică și minimalizarea credinței religioase au dus la îmburghezirea labirintului iraționalului...

De vină sunt fotonii

Gabriel
COȘOVEANU

Dialog al organicului cu metafizicul, cu popasuri biografice criptate ori metonimizate, plus contraforți din Eminescu, Trakl, Benn sau Van Gogh – ca vectori ai plasticizării imaginii, realmente motor al producerii textului – versurile de acum ale lui Mircea Stâncel slujesc drept *autoportret* care-și cere, prin toți porii, niște privitori adecvați. O nevoie de exhibare, așadar, escortată, nemilos, în proximitatea masochismului liric, de frânele celui ce resimte oboseala oaselor „absorbite de erorile zilei”, stingerea pasiunilor mundane în favoarea instalării unei înțelepciuni întemeiate pe ritmurile din veac ale firii. Omagierea constantă a *clorofilei*, imaginarul bogat în reprezentări dendromorfe, ca și aplecarea instinctivă spre tot ce *pulsează* ne împing să ne gândim la o celebrare a instalării într-un târziu panteism: „hai să intrăm în natură pe ușa din față/ hai să aruncăm ambiguitățile din sângele nostru/ chipul tău s-a șters de pe luciul acestei ape în cădere”. Acest cântec refulatoriu apare hrănit de o *emotivitate* de fond, pe care poetul când o abhoră, când și-o expune cu orgoliul celui care își prezintă armoariile ce-l scot din indistinctul plebeian.

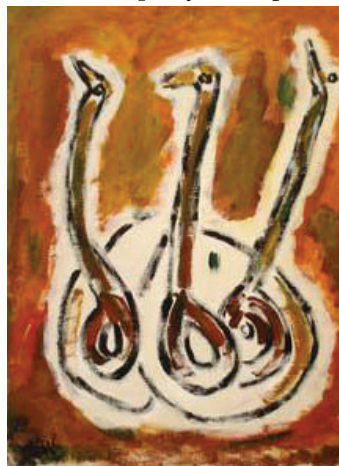
Descrierea de sine e legată indiscriminabil de urma scrisă, de singura amprentă care contează la judecata de apoi: „el este un adolescent timid care-și iubește textul/ el scrie în timp ce răsfoiește suferința:// ochii ei l-au pătat din întâmplare:// în diminețile lungi cineva se scoală din ce în ce mai greu/ și se întreabă mereu dacă nu a ieșit cumva din text/ din timp”. Temerile legate de consistența propriei ființe dau pendularea specifică între speranța și conștientizarea neajunsului de a te fi născut. De altfel, Cioran e pomenit undeva, ca și „școală” sa de contabilizare a neputințelor omenești, mai precis a elanurilor vinovate, căci frânte *ab initio*. De aceea, din fiecare ungher semantic se ițește voința de certitudine, de coagulare a fragmentelor dispersate de *viață*, care ar fi mai aproape de definiția ei canonică dacă ar alcătui și *un întreg*, cu funcțiile de rigoare, începând cu *energia*. Or, aici se instalează senzația de gringoladei, în punctul „când viața pleacă la plimbare/ și nu mai știe să se întoarcă singură acasă”. Cele mai multe gesturi

domestice se sprijină doar pe inerții, urnirea ființei înseși are ceva din mecanica șchioapă a rulării unui soft nou pe un utilaj învechit, înzestrat, altminteri, cu autonomia necesară cât să-și realizeze condiția de hibrid bizar. De unde și senzația de „trup jefuit” sau figurația cruntă a agățării de circuitul lucrurilor: „și totuși o pâine uscată/ merge cu bastonul la tomberon”. În culpa s-ar zice că sunt tot defazajele dintre intenție și improbabilă exprimare adecvată, pândită neconținut de lungimi plecticoase ori sincopice de netradus, deși se dă vina, „convenabil”, pe ceva insuficient cercetat: „doar fotonii fotonii fotonii sunt cei care strică planul”. Impulsul generat de improprietățile rostirii se dovedește insurmontabil și lezează, până în pragul amputării, canalele de refacere a comunicării, sau chiar a chimismelor indispensabile: „oricâte vorbe ți-aș spune eu acum/ după ce am ridicat o zonă muntoasă/ nu reușesc să-ți alung gândurile prăpăstioase despre mine”.

După cum se vede, socoteala din casa mănitorului de cuvinte nu se potrivește cu aceea din târgul liber al interpretărilor. Încă o metaforă epistemologică vine în ajutorul ipotezei numitului decalaj, aceea a *fotografului*, cu ifosele sale de-a dreptul periculoase de a capta, expresiv și inubliabil, adică exemplar, *clipa*. Asemenea pretenții, suntem preveniți, țin de teritoriul farsei, și ar trebui denunțate ca atare, mai exact ca o impostură: „primul care a văzut această imagine a fost fotografii însuși/ un profesionist în toată puterea cuvântului/ dar el nu s-a gândit că degetul său/ apăsând pe trăgaci omoară o lume/ o împăiază/ îi retează mersul”. Și deplânge asta tocmai „un îndrăgostit de poze vechi”, așadar un veritabil perdant în ordine afectivă, condamnat să iubească niște configurații inefabile, în fața cărora nimeni nu va avea curiozitatea să se oprească.

Persoanele ajung personaje, în ciuda dorinței lor de discreție, iar mâna care scrie, aidoma celei a fotografului, marchează, cum îi vine atunci,

intrări și ieșiri din scenă, instantanee marcate umoral și, poate, nedrept, în ordinea generală, abstrusă oricum, dar sigur justificat, în logica individuală: „nu există moarte/ există numai o femeie care părăsește textul/ atunci când personajul principal/ n-o mai poate iubi până la capăt”. Mai degrabă vorbim de o *frumoasă fără corp* în deseale evocări ale ei, fantasmă din

Lucrare de Marin Sorescu

cuvinte, bântuitoare și totuși, asemeni drogului, indispen-sabilă. Legitimarea relației ține de auto-legitimare, și asta generează un discurs cu centrul în toate marginile, căci indeterminat, suprapopulat cu himere: „cred că fac parte dintr-un ținut bolnav de speranță:// oricând se poate naște din nou îndoiala:// am în spate o istorie făcută din melancolie/ pot spune că la început a fost melancolia/ acum s-a murdărit de carne și e mult mai frumoasă”. Sub

ochii noștri se conturează noi seturi de antonime: *palpit versus fotografie*, *luciditate versus așteptare*, *speranță versus îndoială*. La orizont e un armistițiu friabil: „eu te voi iubi pentru erorile tale viitoare/ pentru lucrurile puse până azi într-o ordine perfectă/ eu te voi urî pentru toate ochetele tale/ tu mă vei blestema pentru nopțile mele pierdute:// aștept alte mii de ani să fii mai blândă/ și eu la fel de emotiv să te urmez”.

Pe principiul *călătoriei împreună*, nu neapărat suportabilă, și nicidecum suficientă, se construiește *speranța disperată*, mod de afirmare a primatului expresiei asupra „obscentității calde a sângelui”, sau, altfel spus, a cadrului asupra secvenței din cadru. Glorificarea *calității privirii* e vădită, în dauna celor aspirante la privit, și acestea din urmă subîntind cam toate manifestările umane, cu amendamentul că ceea ce rămâne prin literatură face diferența. Eterna lecție, reconfirmată prin versuri profunde, izvodite parcă în surdina eleganței, de Mircea Stâncel. ■

Mircea Stâncel, *Cartea speranțelor disperate*, Ed. Emma Books, Sebeș, Colecția revistei *Discobolul*, 2017.

→ Ei, ca o paranteză, putem spune că după părăsirea Daciei de către Aurelian, și de către romanii săi, astăzi asistăm la părăsirea României de către cei șase milioane de români, plecați să restructureze Roma și cultura spirituală a Spaniei – din domeniul căpșunăritului științific! Sunt sigur că mâine Radu Ciuceanu ne va vorbi și despre plecarea României din istoria și geografia ei, lăsate obleagă.

Aș pune punct acestor scurte cuvinte despre cartea profesorului Radu Ciuceanu – citând doar două scurte pasaje... Un martor al războiului din răsărit spune: „Din regimentul nostru, am aflat mai târziu, n-au scăpat decât câteva căruțe încărcate cu

ostași... și câțiva ofițeri... Am pierdut atunci la Don și la Stalingrad 10-12 divizii, cu armament cu tot, formate din cele mai tinere contingente.”

Și: „În scurtul meu popas, de peste 3-4 luni de zile în acea celulă, am cunoscut un țăran voinic cât un urs, care se topea cu zile!... Țăranul vorbea puțin și am reținut dorința lui:

— Și după ce voi trece de hotarul acestei vieți vă rog pe dumneavoastră să vă duceți la mine acasă... și-l rog pe Dumnezeu Cel de Sus să strângă din suferința noastră tot ce-a fost bun și să le dea copiilor noștri.”

„A murit liniștit, fără vaiet, fără lacrimi și

fără să știm de unde este și ce făcuse împotriva năimiților.

Celălalt, Nicolae Dănilă, a simțit moartea cum îi dădea ocol și m-a rugat ceea ce nimeni până atunci nu-mi ceruse... să-i păstrez amintirea și s-o dau mai departe celor care vor veni după mine – mi-a zis el cu ochii în lacrimi. A murit cu mâna paralizată, în semn de cruce.

Am tăcut și am plâns.”

Istoria văzută din închisoare poate să aibă două fețe – complementare sau ba – ca și timpul! – pe care, din fericire, scriitorul Radu Ciuceanu le ține minte pe amândouă!... ■